

Sygn. akt IV CNP 65/13

POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie ze skargi powoda
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Apelacyjnego
z dnia 20 maja 2011 r.,
w sprawie z powództwa S. J.
przeciwko Skarbowi Państwa - Aresztowi Śledczemu w B.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 16 kwietnia 2014 r.,

- 1. odrzuca skargę i nie obciąża skarżącego kosztami postępowania skargowego,**
- 2. oddala wniosek o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu skargowym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 maja 2011 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w B. o zasądzenie 100 000 zł zadośćuczynienia i 20 000 zł na rzecz organizacji świadczącej pomoc na rzecz skazanych.

Od wyroku Sądu drugiej instancji powód wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, ustanowiona ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) jest - podobnie jak skarga kasacyjna - środkiem prawnym sformalizowanym. Wysokie wymagania formalne stawiane skardze są związane nie tylko z jej specjalną, nadzwyczajną funkcją w systemie prawa, ale wynikają także z potrzeby spełnienia wysokich oczekiwań profesjonalnych.

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać oznaczenie orzeczenia, od którego została wniesiona, przytoczenie jej podstaw i ich uzasadnienia, wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne, uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy, wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe i wniosek o stwierdzenie niezgodności orzeczenia z prawem.

Wymienione wymagania skargi mają charakter konstrukcyjny i powinny być spełnione kumulatywnie. To oznacza, że skarga niespełniająca któregokolwiek z nich jest dotknięta tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków i podlega odrzuceniu bez wzywania do ich usunięcia. Każde z tych wymagań przewidzianych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. - na co Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał uwagę - ma charakter samoistny, powinno być zatem spełnione niezależnie od innych wymagań (por. postanowienia Sądu

Najwyższego: z dnia 20 lipca 2005 r., IV CNP 1/05 i z dnia 18 stycznia 2006 r., III CNP 21/05, niepubl.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zostało wyjaśnione, że postawienie przez ustawodawcę jako dwu odrębnych wymagań przytoczenia podstaw i ich uzasadnienia (art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz wskazania przepisów prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne (art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.), było zabiegiem w pełni świadomym i uzasadnionym. Sąd Najwyższy podkreślił, że instytucja skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia została ustanowiona w celu stworzenia możliwości realizacji uprawnień wypływających z art. 417¹ § 2 k.p.c., zagwarantowanych w art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, przewidujących odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez niezgodne z prawem działania władzy publicznej, jest zatem oczywiste, że niezgodność z prawem uzasadniająca odpowiedzialność Skarbu Państwa musi być - już na etapie wnoszenia skargi - jasno określona przez wskazanie przepisu prawa, z którym skarżone orzeczenie jest niezgodne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05. OSNC 2006, nr 7-8, poz. 140).

Tymczasem w skardze powołano obie podstawy z uzasadnieniem, ale nie wskazano przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne, należało zatem uznać, że skarga nie spełnia wymagania przewidzianego w art. 425⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.

Sąd Najwyższy wyjaśnił również, że przewidziany w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. obowiązek uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody polega na złożeniu przez skarżącego oświadczenia, że szkoda wystąpiła - ze wskazaniem jej rodzaju i rozmiaru - oraz uwiarygodnieniu tego oświadczenia przez powołanie i przedstawienie dowodów bądź innych środków, nawet nieuznawanych przez kodeks postępowania cywilnego za dowody, jak pisemne oświadczenia, surogaty dokumentów czy tzw. opinie prywatne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 16, z dnia 23 września 2005 r., III CNP 5/05, nie publ.). Niezbędne jest przy tym przeprowadzenie przekonującego wyводу wskazującego czas powstania

szkody oraz związek przyczynowy między wydaniem zaskarżonego orzeczenia a szkodą (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05 OSNC 2006, nr 7-8, poz. 141).

Zamieszczony w skardze wywód dotyczący uprawdopodobnienia szkody nie odpowiada przedstawionym wymaganiom. Nie czyni zadość temu wymaganiu stwierdzenie skarżącego, że „oddalenie powództwa uniemożliwia mu uzyskanie stosownego przysporzenia majątkowego od pozwanego”. Skarżący nie wskazał rodzaju i rozmiaru szkody, nie przedstawili też dowodów lub innych środków świadczących o powstaniu szkody. Zawarte w skardze uprawdopodobnienie szkody spowodowanej wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie może być zatem uznane za spełniające wymaganie przewidziane w art. 425⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wniesiona przez skarżących skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie spełnia też wymagania polegającego na wykazaniu, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. W literaturze i orzecznictwie przyjmuje się, że ten obciążający skarżącego obowiązek oznacza przeprowadzenie prawniczej analizy przepisów dotyczących środków prawnych, których zastosowanie jest niedopuszczalne lub które z innych przyczyn nie mogły odnieść skutku. Zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. skarżący musi „wykazać” (a więc nie „wskazać”, „przytoczyć” czy „uwiarygodnić”), że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Podkreśla się, że nie chodzi tylko o skargę kasacyjną czy skargę o wznowienie postępowania, ale także o inne środki prawne pozwalające na zmianę lub uchylenie orzeczenia, ewentualnie służące pozbawieniu lub ograniczeniu wykonalności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 140).

Tymczasem skarżący poprzestał na stwierdzeniu, że zaskarżenie wyroku Sądu drugiej instancji za pomocą skargi kasacyjnej było niemożliwe, ponieważ ustanowiony pełnomocnik uznał wniesienie skargi za niecelowe. Okoliczności poddane przez skarżących nie mogą być zatem uznane za spełniające wymaganie przewidziane w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.

Należy także przypomnieć, że w orzecznictwie wyjaśniono, iż oparcie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia na podstawie przewidzianej w art. 424¹ § 2 k.p.c. wymaga wykazania - czego nie zrobiono w skardze - że zachodzi w rozumieniu przytoczonego przepisu wypadek wyjątkowy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2006 r., I CPN 4/06, OSNC 2006, nr 6, poz. 113).

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy odrzucił wniesioną skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424⁸ k.p.c.). Sąd nie obciążył skarżącego kosztami postępowania skargowego ze względu na jego sytuację majątkową i życiową (art. 102 w związku z art. 424¹², art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.). Oddaleniu podlegał wniosek radcy prawnego o przyznanie od Skarbu Państwa kosztów niepłatnej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu. Zgodnie bowiem z ugruntowanym orzecznictwem radcy prawnemu (adwokatowi) nie przysługują koszty pomocy prawnej udzielonej stronie z urzędu z uchybieniem podstawowym zasadom staranności i profesjonalizmu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 lutego 1999 r., II CKN 341/98, OSNC 1999, nr 6, poz. 123, i z dnia 18 marca 1999 r., I CKN 1046/97, OSNC 1999, nr 10, poz. 178).